

Și totuși, ce mișcă lumea când își iese din țâțâni și se face teatru? Îți vine să pui această întrebare. Răspunsul, chiar dacă nu-i unic, trimite la un prim înțeles: *evoluția*. Lumea evoluează schimbând formele și, până le întemeiază, riscă. În acest cadru, teatrul este un reflex al ei. Un fel de oglindă cu alternări concave și convexe ce se arată lumii privitoare când o strâmbă caricatural sau când o dimensionează prin grandoare și sublim, ne transmite Horațiu Mălăele acest gând mișcat pe scenă.

Încercând să-mi ordonez memoria cu opriri succesive pe *De pretore*, *Măscăriciul*, *Revizorul*, *Lețția*, *Leonce și Lena*, spectacole interpretate sau direcționate scenic de Horațiu Mălăele, constat cu uimire și încântare: lumea pe scenă, aflată în atenția regizorului și actorului Horațiu Mălăele, primește veghea maestrului. Oricât ar fi de obosit sau de supărat, maestrul nu-i întoarce spatele. Înainte de a juca în alții, stimulându-i, se repetă în el. Nu e nimic de la sine, ci totul e voit în spectacol. Tocmai acest voit face o separație între viață și teatru, între ceea ce este trăire în virtuțile trăirii și ceea ce este retrăire ca o reflectare a clipelor ce trebuie mișcate din nou, adică ritmate, prinse în pauze, și apoi mai departe poziționate în forma lor prin redistribuiri. Ce dar de preț pentru teatrul românesc este Horațiu Mălăele, unic prin strategia răsului în spațiul gol al scenei, perceput ca un spațiu cu posibilități de real! Într-un astfel de spațiu real, accesând actualul (imediatul așezat în luminile evenimentului), se desfășoară la Teatrul de Comedie recitalul extraordinar *Sunt un orb*.

Teatrul de Comedie – Sunt un orb, recital extraordinar Horațiu Mălăele. Data premierei: mai 2009.

Stela POPESCU ORODEANU

Pe scena teatrului severinean

Steaua fără nume de Mihail Sebastian

La Severin, într-un noiembrie târziu „teatrul și-a căutat chipul potrivit esteticii zilei”. Într-un spațiu cultural vegheat de spiritul scriitoarei Alice Voinescu, două stiluri regizorale și-au căutat întruparea în imaginea scenică, spațiul adecvat structurii operei și imaginației regizorale.

Cele două spectacole în premieră pe scena Palatului Cultural „Teodor Costescu”, *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian, în regia lui Emil Boroghină, și *Amadeus* de Peter Shaffer, în regia lui Toma Enache, au constituit o provocare atât pentru regizor, cât și pentru spectatori, repunând în discuție tema dialogului între textul dramatic și regie.

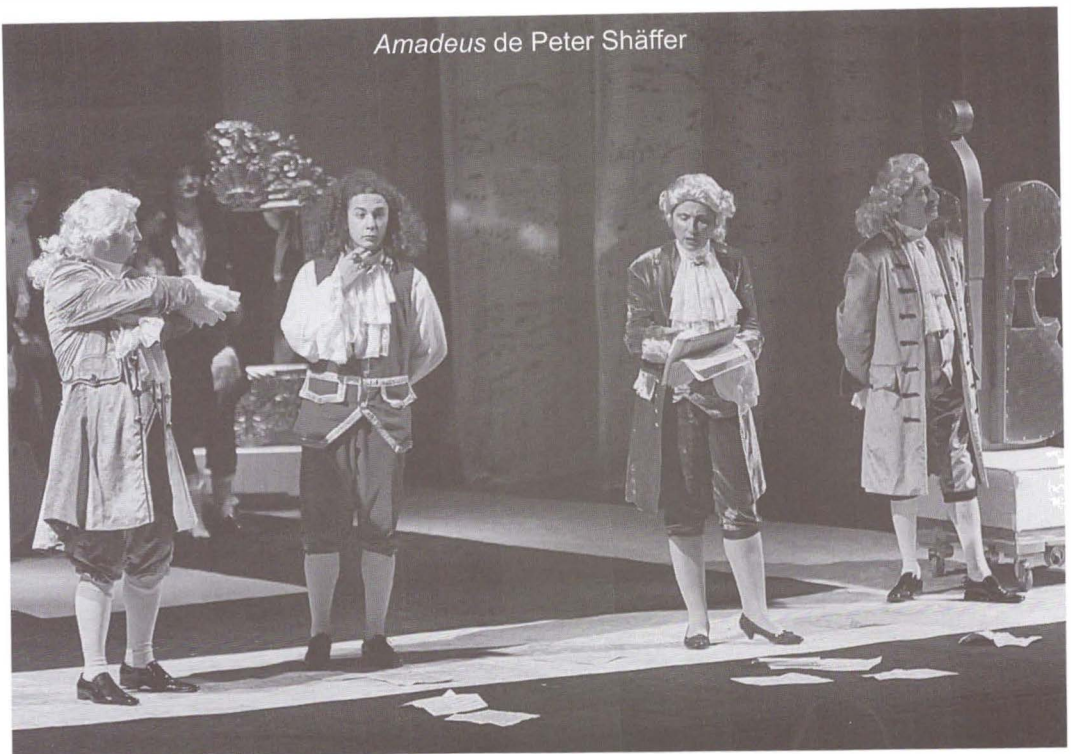
O provocare, pentru că „trădarea sensului și a poeticii textului se produce doar în momentul când eforturile regizorilor slujesc cât mai concret opera, specificitatea teatrală fiind clar de apărare a inefabilului și a poeticii” (Alice Voinescu).

Pentru regizorul Emil Boroghină, textul „impur”, scris de Mihail Sebastian, a dus la recrearea unei lumi consecvente, mai degrabă a unui „lirism asolut”. Dacă Mihail Sebastian a apropiat textul de prinderea sensului vieții în curgere, în schimbare, regizorul Emil Boroghină trădează, „purificând cotidianul, distilând clipa prin intensificarea trăirii, imaginea teatrală căpătând astfel o valoare scenică absolută”.

Steaua fără nume de Mihail Sebastian

Amadeus de Peter Shäffer

Nu întâmplător, într-una dintre cronicile sale, Alice Voinescu amintea că personajele lui Sebastian nu aparțin, după criteriul lui Bergson, „*ni tout à fait à l'art, ni tout à fait à la vie*“. Cheia regiei spectacolului a constat, așadar, în mutarea accentului de la fizionomia psihologică a personajelor la gândurile, simțirile și faptele omenești în esența lor eternă. Emil Boroghină a construit un spectacol care trezește, prin esențializare, lirismul spectatorilor. „Un lirism care rupe zidurile dintre creator și ei, dintre înțelegere și operă“ (Mihail Sebastian) și prin care spectatorul se redescoperă pe sine.

Mizanscena a „dezliteraturizat“ textul, l-a dezvrăjit, trezind în public nevoia de a nu mai fi spectatorul propriei lui existențe, printr-un efect pervers de luciditate.

Scenograful Mihai Mădescu a imaginat un decor funcțional, minimal, care rupe convenția teatrală prin deschiderea unor spații de joc, deschidere cerută de dorința de evaziune a personajelor. Echipa de actori ai Teatrului din Drobeta-Turnu Severin a fost luată la „nuață“ de regizor. Sunt actori din vechea generație: Aurel Nicolaciuc, Monica Ciurea, Nicolae Mițu, Constantin Pană, Lucreția Epuran, cu autentice performanțe artistice, trupă pe care regizorul Emil Boroghină n-a scăpat-o din frâu, reușind scene-bijuterii, curățate de manierism provincial și trucuri actoricești ieftine. Repetițiile au constituit o veritabilă școală de actorie, atât pentru veteranii trupei, cât și pentru mai tinerii actori, Marius Mihăilă și Adriana Mălăin. Răbdarea regizorului a fost generos răsplătită de interpretul personajului *Miroiu*, tânărul elev de liceu Cătălin Jugravu, care îi amintea maestrului Boroghină de chipul actorului Radu Beligan la tinerețe. Actrița profesionistă Adriana Mălăin, interpreta rolului principal feminin, *Mona*, a încercat să echilibreze această originală trupă de actori. Trei generații de actori și o echipă de teatru care își caută o identitate culturală instituțională.

Amadeus de Peter Shäffer

Formula stilistică adoptată de regizorul Toma Enache a reușit să stabilească o puternică legătură între autor și spectator, valorificând creator textul substanțial scris de Peter Shäffer. Structura narativă a spectacolului, în care regizorul a curățat textul până la sămânța operei, a fost susținută de personajul *Salieri*, interpretat de Claudiu Bleonț.

În *Amadeus* regia a devenit arta imaginii declanșate dincolo de materialul textului, prin valorizarea creatoare a relației poetice dintre cuvânt și muzică, lumină și decor. Ideea textului se transformă în imagini legate de muzica mozartiană, creând spectacolului o atmosferă senzorială, aproape magică, în vibrație cu dorința spectatorilor de depășire a tensiunii existențiale „într-un ceremonial de purificare, la sfârșitul căruia se ajunge la Frumos“.

Decorul și muzica devin interpreți principali care susțin partitura generoasă a personajului *Salieri*, un rol dificil, căruia Claudiu Bleonț i-a dat accente de autentic dramatism prin intensitatea trăirii și expresia general-umană a acesteia. „Regia interioară“ a actorului Bleonț a ținut pe umeri mizanscena, dăruind spectatorilor o sinteză de imagini teatrale.

Tânărul interpret al rolului *Mozart*, Vlad Grosu, elev al Liceului Traian, din categoria actorilor „puri“, inițiat de curând în arta actoriei, a dăruit personajului verosimilitate prin exuberanța jocului susținută de instinctul ludic specific vârstei. Un debut curajos, alături de o generație de tineri severineni atinși de febra actoriei.

La Severin, teatrul și-a găsit într-adevăr „chipul potrivit esteticii zilei“.